

Marianna Kłyk

Nauczyciel konsultant ds. wychowania RODN „WOM” w Katowicach
Train the Trainers (TTT) z zakresu interdyscyplinarnej edukacji zdrowotnej
w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych
mk@womkat.edu.pl

EDUKACJA ZDROWOTNA W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I PONADPODSTAWOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2025/2026 rekomendacje dla dyrektorów

Celem artykułu jest zapoznanie dyrektorów z ministerialnymi założeniami nowego przedmiotu pn. **Edukacja Zdrowotna**. Artykuł składa się z dwóch części.

Część pierwsza: **CZYM JEST EDUKACJA ZDROWOTNA**

Druga część: **PODSTAWY PRAWNE NOWEGO PRZEDMIOTU**

CZĘŚĆ PIERWSZA: CZYM JEST EDUKACJA ZDROWOTNA

W roku szkolnym 2025/2026 wchodzi do szkół przedmiot Edukacja Zdrowotna. W ramach tego artykułu chciałam usystematyzować wiedzę z zakresu wdrażania tego przedmiotu.

Przedmiot pn. **Edukacja zdrowotna** od roku szkolnego 2025/2026 zastępuje przedmiot **Wychowanie do życia w rodzinie**. Uczestnictwo w zajęciach jest dobrowolne dla ucznia, natomiast szkoła jest zobowiązana zorganizować te zajęcia. Przedmiot obejmuje klasy od IV do VIII szkoły podstawowej oraz dwie klasy w szkołach ponadpodstawowych.

W pewnym sensie Edukacja zdrowotna może stanowić kluczowy przedmiot w całej edukacji dlatego, że ujmuje człowieka na różnych poziomach, a więc somatycznym i emocjonalnym, psychicznym i umysłowym, wolitywnym i aksjologicznym. W tej perspektywie wprowadzenie tego przedmiotu powinno wprowadzić nową jakość w szkolnej edukacji.

Wedle ministerialnych założeń „Edukacja zdrowotna to wieloetapowy, wielopłaszczyznowy i interdyscyplinarny proces prowadzący do budowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalających na trafne rozpoznanie potrzeb zdrowotnych własnych i otoczenia oraz podejmowanie odpowiednich działań profilaktycznych czy naprawczych”. „Głównym celem podstawy programowej w zakresie **przedmiotu edukacja zdrowotna** jest kształtowanie kompetencji uczniów związanych z **całościową dbałością** o zdrowie oraz budowanie potencjału zdrowotnego własnego i otoczenia”.

Brak absolwentów studiów uniwersyteckich w zakresie nauczania tego przedmiotu sprawia, że według ministerialnych założeń przedmiot pn. Edukacja zdrowotna mogą prowadzić nauczyciele:

- wychowania do życia w rodzinie
- biologii
- przyrody
- wychowania fizycznego

- psychologii
- lekarz
- pielęgniarki,

lecz pod warunkiem, że zajęcia są prowadzone zgodnie z ministerialną podstawą programową nauczania owego przedmiotu. Na początku roku szkolnego 25/26 będą dostępne scenariusze poszczególnych lekcji.

W tym miejscu chciałabym dodać, że przygotowuję program dla przedmiotu Edukacja zdrowotna, który zostanie wydany w Wydawnictwie Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach. Zarazem program będzie podstawą kursów doskonalących z zakresu edukacji zdrowotnej. Jestem autorką:

- programu wychowanie do życia w rodzinie dla szkoły podstawowej,
- programu wychowanie do życia w rodzinie dla gimnazjum,
- programu wychowanie do życia w rodzinie dla szkoły ponadpodstawowej,

które – po uzyskaniu pozytywnych recenzji – zostały dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej.

W Edukacji zdrowotnej zdrowie ujęte jest holistycznie, tzn. że traktuje człowieka jako całość – uwzględnia wszystkie aspekty jego funkcjonowania: fizyczny, psychiczny, społeczny, duchowy i środowiskowy. Zamiast skupiać się tylko na leczeniu choroby (jak w podejściu czysto medycznym), podejście holistyczne:

- patrzy na styl życia człowieka (np. dieta, aktywność fizyczna, sen),
- analizuje jego relacje społeczne i wsparcie emocjonalne,
- bierze pod uwagę zdolność radzenia sobie ze stresem,
- interesuje się także poczuciem sensu życia, wartościami czy duchowością,
- oraz warunkami środowiskowymi, w jakich dana osoba żyje.

Celem holistycznego podejścia jest utrzymanie równowagi między wszystkimi sferami życia, co przekłada się na ogólne zdrowie i dobre samopoczucie.

CZĘŚĆ DRUGA

PODSTAWY PRAWNE NOWEGO PRZEDMIOTU

Regulacje prawne wdrażania Edukacji Zdrowotnej

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI

z dnia 12 marca 2025 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół [Dz. U. 2025 r. poz. 363].

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562, 1635 i 1933) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. poz. 781) wprowadza się następujące zmiany:

1) § 2, ust. 4, pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„Zajęcia edukacji zdrowotnej realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 2022 r. poz. 1575)”.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI

z dnia 7 kwietnia 2025 r.

w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego [Dz. U. z 2025 r. poz. 467]

Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 2022 r. poz. 1575) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Treści dotyczące wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji są realizowane w ramach zajęć edukacyjnych „edukacja zdrowotna”, zwanych dalej „zajęciami”.

2. Zajęcia są realizowane w klasach **IV–VIII szkoły podstawowej**, z wyjątkiem szkoły podstawowej dla dorosłych, **w branżowej szkole I stopnia, w klasach I–III liceum ogólnokształcącego**, z wyjątkiem liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, oraz w klasach I–III technikum, publicznych i niepublicznych.

3. **Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną** w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w tym uczniowie z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, realizują treści, o których mowa w ust. 1, w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Dla tych uczniów nie organizuje się zajęć, o których mowa w ust. 1.

§ 2. Realizacja treści programowych zajęć stanowi spójną całość z pozostałymi zadaniami wychowawczo-profilaktycznymi szkoły, w szczególności:

- 1) **wspiera wychowawczą rolę rodziny;**
- 2) **wspiera ucznia w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej;**
- 3) **wzmacnia i uzupełnia działania z zakresu profilaktyki problemów zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci i młodzieży;**
- 4) **wzmacnia postawy prorodzinne, prozdrowotne i prospołeczne;**
- 5) **wspiera budowanie relacji międzyludzkich opartych na wartości zdrowia, godności, szacunku i tolerancji;**
- 6) **wzmacnia współpracę szkoły i pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania lub higienistki szkolnej w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia, z uwzględnieniem potrzeb zdrowotnych oraz rozpoznanych czynników ryzyka dla zdrowia uczniów, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami (Dz. U. poz. 1078).**

§ 3. 1. Zajęcia w publicznych szkołach, o których mowa w § 1 ust. 2, są realizowane w:

- 1) **klasach IV–VIII szkoły podstawowej w wymiarze 1 godziny tygodniowo w każdej z tych klas**, przy czym zajęcia są realizowane w klasie **VIII nie dłużej niż do końca stycznia danego roku szkolnego;**
- 2) **liceum ogólnokształcącym, technikum i branżowej szkole I stopnia w wymiarze 1 godziny tygodniowo w klasach I i II albo w klasach II i III, albo w klasach I i III (łącznie 2 godziny w okresie nauczania).**

2. Zajęcia są organizowane w **oddziałach albo w grupach międzyoddziałowych liczących nie więcej niż 24 uczniów.**

3. W przypadku zajęć z obszaru **zdrowia psychicznego, seksualnego lub dojrzewania oddział albo grupa międzyoddziałowa, o których mowa w ust. 2, mogą być podzielone na mniejsze grupy.**

§ 4. Na realizację zajęć w niepublicznych szkołach, o których mowa w § 1 ust. 2, przeznacza się liczbę godzin nie mniejszą niż liczba godzin przewidziana w § 3 ust. 1. Zajęcia w tych szkołach mogą być organizowane zgodnie z § 3 ust. 2 i 3.

§ 5. 1. **W każdym roku szkolnym przed przystąpieniem do realizacji zajęć** nauczyciel prowadzący zajęcia wraz z wychowawcą przeprowadza co najmniej jedno spotkanie informacyjne z rodzicami uczniów niepełnoletnich oraz z uczniami pełnoletnimi. Nauczyciel jest obowiązany **przedstawić pełną informację o celach i treściach realizowanego programu nauczania, podręcznikach, materiałach edukacyjnych, materiałach ćwiczeniowych oraz o środkach dydaktycznych.**

2. Za **przeprowadzenie spotkań**, o których mowa w ust. 1, jest **odpowiedzialny dyrektor szkoły.**

§ 6. 1. Uczeń niepełnoletni nie bierze udziału w zajęciach, jeżeli **jego rodzice zgłoszą dyrektorowi szkoły w formie pisemnej rezygnację z udziału ucznia w zajęciach.**

2. Uczeń pełnoletni nie bierze udziału w zajęciach, jeżeli **zgłosi dyrektorowi szkoły w formie pisemnej rezygnację ze swojego udziału w zajęciach.**

3. Rezygnację, o której mowa w ust. 1 i 2, składa się w terminie **do dnia 25 września** danego roku szkolnego.

4. Zajęcia **nie podlegają ocenie i nie mają wpływu na promocję ucznia** do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły przez ucznia.

§ 7. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2431).

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2025 r.

Minister Edukacji: B. Nowacka

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI

[Projekt z dnia 4 kwietnia 2025 r.]

zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli

Na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871) zarządza się, co następuje:

[...]

po § 3 dodaje się § 3a i § 3b w brzmieniu:

„§ 3a. 1. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela edukacji zdrowotnej w klasach IV–VIII szkół podstawowych i w szkołach ponadpodstawowych, z wyjątkiem szkół specjalnych i oddziałów specjalnych w szkołach ogólnodostępnych oraz szkół w okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, posiada osoba, która:

- 1) ma kwalifikacje **wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela określone w § 3 ust. 1** lub
- 2) ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela **biologii, przyrody lub wychowania fizycznego**, określone w § 3 ust. 1, lub kwalifikacje do zajmowania **stanowiska nauczyciela psychologa** określone w § 29, lub

- 3) ukończyła **studia przygotowujące do wykonywania zawodu** lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty lub ratownika medycznego, albo studia w zakresie zdrowia publicznego, **i posiada przygotowanie pedagogiczne.**

2. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela edukacji zdrowotnej w klasach IV–VIII szkół podstawowych, z wyjątkiem szkół podstawowych specjalnych i oddziałów specjalnych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych oraz szkół podstawowych w okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, posiada również osoba, która:

- 1) ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela określone w § 3 ust. 2 lub
- 2) ma kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska **nauczyciela biologii, przyrody lub wychowania fizycznego**, określone w § 3 ust. 2.

3. **Zajęcia z edukacji zdrowotnej mogą być prowadzone przez zespół dwóch lub więcej nauczycieli, o których mowa w ust. 1 i 2.”**

[...]

po § 39 dodaje się § 39a w brzmieniu:

„§ 39a. **Kwalifikacje do nauczania przedmiotu edukacja zdrowotna** posiada również osoba, która na podstawie przepisów dotychczasowych posiadała kwalifikacje do nauczania przedmiotu **wychowanie do życia w rodzinie”**.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI

z dnia 6 marca 2025 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej [Dz. U. dnia 26 marca 2025 r. poz. 378]

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. a, b, e, f i h ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562, 1635 i 1933) zarządza się, co następuje:

[...]

b) w części zatytułowanej „II etap edukacyjny: klasy IV–VIII”:

– uchyla się część zatytułowaną „Wychowanie do życia w rodzinie”,

– po części zatytułowanej „Wychowanie do życia w rodzinie” dodaje się część zatytułowaną „Edukacja zdrowotna”:

„Głównym celem podstawy programowej w zakresie przedmiotu Edukacja zdrowotna jest kształtowanie kompetencji uczniów w zakresie całościowej dbałości o zdrowie oraz budowanie potencjału zdrowotnego własnego i otoczenia w zgodzie z aktualnymi wyzwaniami epidemicznymi oraz sytuacją geopolityczną.

Edukacja zdrowotna to wieloetapowy, wielopłaszczyznowy i interdyscyplinarny proces prowadzący do budowania alfabetyzmu zdrowotnego (ang. health literacy), czyli wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalających na trafne rozpoznanie potrzeb zdrowotnych własnych i otoczenia oraz podejmowanie odpowiednich działań profilaktycznych czy naprawczych. Aby ten proces mógł być skuteczny i spełniał swoją prewencyjną funkcję, istotne jest, żeby odpowiednie dla danej grupy wiekowej treści pojawiały się przed wystąpieniem sytuacji, w której będą potrzebne. W szczególności odnosi się to do zachowań ryzykownych. Uczeń

powinien zdobyć odpowiednią wiedzę i umiejętności, zanim pojawi się potrzeba skorzystania z nich.

Wymagania ogólne podstawy programowej w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna obejmują rozumienie powiązań między różnymi aspektami zdrowia i czynnikami na nie wpływającymi, zainteresowanie zdrowiem własnym i otoczenia oraz zaangażowanie w zdrowy styl życia. Zgodnie z założeniami podstawy programowej w zakresie przedmiotu edukacja zdrowotna – zdrowie jest wartością, o którą należy dbać w wymiarze fizycznym, psychicznym, seksualnym, społecznym i środowiskowym na wszystkich etapach życia. Przedmiot edukacja zdrowotna ma charakter interdyscyplinarny, integrując elementy nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk społecznych, humanistycznych, przyrodniczych i ścisłych.”

Zgodnie z ministerialnymi założeniami w ramach przedmiotu Edukacja Zdrowotna nauczyciel kształtuje i rozwija u uczniów sześć umiejętności:

- „1. realizowanie działań wpływających na utrzymanie, poprawę i ochronę zdrowia.
2. rozpoznawanie sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu, w tym zagrożeń wynikających z degradacji środowiska naturalnego i zmiany klimatu, i reagowanie na nie.
3. budowanie pozytywnego wizerunku siebie i innych osób oraz podtrzymywanie zdrowych relacji interpersonalnych (w rodzinie i otoczeniu) i kształtowanie postawy szacunku wobec środowiska naturalnego.
4. promowanie w swoim otoczeniu postaw opartych na zdrowym stylu życia.
5. monitorowanie aktualnego stanu zdrowia we wszystkich jego wymiarach.
6. poszukiwanie, weryfikowanie i analizowanie informacji w zakresie własnego zdrowia i czynników na nie wpływających”¹.

Postawa programowa dla szkoły podstawowej obejmuje 10 działów tematycznych:

- I. Wartości i postawy
- II. Zdrowie fizyczne
- III. Aktywność fizyczna
- IV. Odżywianie
- V. Zdrowie psychiczne
- VI. Zdrowie społeczne
- VII. Dojrzwanie (tylko w szkołach podstawowych)**
- VIII. Zdrowie seksualne
- IX. Zdrowie środowiskowe
- X. Internet i profilaktyka uzależnień
- XI. System ochrony zdrowia (tylko w szkołach ponadpodstawowych)**

Poniżej przedstawiam przykładowe wymagania szczegółowe dotyczące Działu: VII Dojrzwanie i działu: VIII Zdrowie seksualne seksualność

Dział	Klasy IV-VI	Klasy VII – VIII	Szkoła średnia
VII Dojrzwanie	1) opisuje fizyczne, psychiczne, emocjonalne oraz społeczne zmiany występujące w okresie dojrzwania; omawia zmiany zachodzące w mózgu podczas dojrzwania oraz wpływ tych zmian na zachowanie nastolatków; wyjaśnia	1) omawia cele rozwojowe i wyzwania etapu dojrzwania oraz kolejnych etapów życia człowieka, w tym menopauzy, andropauzy, starości; 2) omawia czynniki wpływające na prawidłowy rozwój płciowy;	

¹ Podstawa programowa

	<p>różnice między dojrzewaniem fizycznym a dojrzalnością psychiczną;</p> <p>2) identyfikuje zmiany dotyczące dojrzewania należące do normy medycznej, w tym różne tempo wzrostu, zmianę sylwetki, ginekomastię, nocne polucje, mutację, wzmożone pocenie się, zmianę zapachu, mimowolne erekcje, owłosienie, wzrost piersi, pojawienie się miesiączki, trądzik, a także odbiegające od normy medycznej, w tym przedwczesne lub opóźnione dojrzewanie, stulejkę, nieprawidłową wydzielinę z pochwy, nieprawidłowości związane z miesiączkowaniem;</p> <p>3) wymienia i stosuje zasady higieny osobistej związanej ze zmianami okresu dojrzewania, higieny skóry twarzy, higieny całego ciała, w tym narządów płciowych; wymienia zasady użycia podpasiek i tamponów;</p> <p>4) omawia etapy cyklu miesiączkowego i jego wpływ na codzienne funkcjonowanie i samopoczucie.</p>	<p>monitoruje stan swojego ciała oraz identyfikuje możliwe nieprawidłowości i urazy układu moczowo-płciowego, w tym endometriozę, adenomiozę, zespół policystycznych jajników, nietrzymanie moczu, skręt jądra, złamanie przącia, wnetrostwo, spodziewanie, załupek;</p> <p>3) charakteryzuje dostępne na rynku produkty menstruacyjne; wyjaśnia zjawisko ubóstwa menstruacyjnego i sposoby przeciwdziałania mu.</p>	
<p>Dział VIII Zdrowie seksualne</p>	<p>1) charakteryzuje pojęcia: zdrowie seksualne, seksualność i omawia ich rolę w życiu człowieka;</p> <p>2) omawia budowę i podstawowe funkcje narządów płciowych wewnętrznych i zewnętrznych;</p> <p>3) wyjaśnia proces zapłodnienia; wymienia najważniejsze fakty dotyczące przebiegu ciąży, porodu oraz opieki nad noworodkiem;</p> <p>4) omawia zagadnienie autonomii cielesnej oraz to, w jaki sposób asertywnie o nią dbać; wymienia rodzaje zachowań dorosłego lub rówieśnika, które są przekroczeniem</p>	<p>1) wyjaśnia pozytywne znaczenie ludzkiej seksualności; omawia pojęcie popędu seksualnego i jego zmian w okresie dojrzewania; wymienia powody podjęcia aktywności seksualnej oraz konsekwencje z nią związane; rozumie rolę odpowiedzialności w odniesieniu do seksualności w życiu człowieka;</p> <p>2) omawia pojęcie orientacji psychoseksualnej i kierunki jej rozwoju; wyjaśnia pojęcia związane z tożsamością płciową;</p> <p>3) omawia kryteria świadomej zgody; identyfikuje elementy seksualizacji oraz presji</p>	<p>1) wyjaśnia pojęcie seksualności; omawia rolę całościowej edukacji seksualnej i jej wpływ na bezpieczeństwo oraz umiejętność tworzenia satysfakcjonujących relacji;</p> <p>2) opisuje budowę i funkcję narządów płciowych wewnętrznych i zewnętrznych; omawia ich znaczenie dla zdrowia i profilaktyki; wyjaśnia funkcję mięśni dna miednicy dla zdrowia fizycznego oraz seksualnego;</p> <p>3) omawia metody antykoncepcji, mechanizm ich działania i kryteria wyboru odpowiedniej metody;</p> <p>4) omawia profilaktykę infekcji i chorób przenoszonych drogą płciową, w tym kiły, rzeżączki, chlamydiozy, zakażenia wirusem HPV, HBV, HCV, HIV i HSV, oraz profilaktykę przed- i poekspozycyjną zakażenia wirusem HIV; wyjaśnia różnicę między życiem z wirusem HIV a życiem z chorobą AIDS;</p>

	<p>granic intymnych; wyszukuje przepisy prawne dotyczące ochrony seksualności osób poniżej 15 roku życia, w tym art. 200 i art. 202 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17, 1228, 1907 i 1965); omawia możliwości uzyskania pomocy w sytuacji zagrożenia; 5) wymienia stereotypy płciowe oraz wyjaśnia ich wpływ na funkcjonowanie człowieka.</p>	<p>związanej z podjęciem aktywności seksualnej obecne w mediach społecznościowych, środkach masowego przekazu, kulturze młodzieżowej oraz we własnym otoczeniu, a także wymienia sposoby przeciwdziałania im i radzenia sobie z nimi; omawia elementy dojrzałego, świadomego i odpowiedzialnego przygotowania się do inicjacji seksualnej; wymienia konsekwencje przedwczesnej inicjacji seksualnej;</p> <p>4) charakteryzuje metody antykoncepcji (mechaniczne, hormonalne, chemiczne, naturalne);</p> <p>5) rozróżnia formy przemocy seksualnej, w tym molestowania seksualnego, a także omawia sposoby reagowania, gdy sam jej doświadcza lub gdy doświadcza jej inni; identyfikuje miejsca, w których można uzyskać pomoc.</p> <p>Wymagania fakultatywne (n-1 realizuje przynajmniej jedno z poniższych wymagań)</p> <p>1) wymienia infekcje i choroby przenoszone drogą płciową, w tym kiłę, rzeżączkę, chlamydię, zakażenie wirusem HPV, HBV, HCV, HIV i HSV; wymienia uniwersalne zasady profilaktyki infekcji i chorób przenoszonych drogą płciową; rozpoznaje objawy wymagające interwencji lekarskiej;</p> <p>2) wymienia specjalności zawodowe zajmujące się tematem seksualności człowieka i zdrowia reprodukcyjnego (ginekologię, urologię, andrologię, seksuologię, dermatologię i wenerologię, proktologię, endokrynologię, położnictwo,</p>	<p>wymienia miejsca (np. punkty konsultacyjno-diagnostyczne), w których można wykonać bezpłatne i anonimowe testy; wyszukuje przepisy prawne o odpowiedzialności karnej za bezpośrednie narażenie na zakażenie innych osób chorobami przenoszonymi drogą płciową;</p> <p>5) wymienia czynniki wpływające na płodność człowieka i sposoby dbania o nią; omawia zjawisko niepłodności, określa jej możliwe przyczyny, w tym związane z niezdrowym stylem życia, a także omawia jej skutki i formy leczenia; omawia metody leczenia niepłodności (rozdziela metodę in vitro od innych metod);</p> <p>6) omawia przebieg ciąży; wyjaśnia, na czym polega przebieg porodu fizjologicznego, zabiegowego i cesarskiego cięcia, oraz wpływ ciąży i porodu na zdrowie oraz rozwój człowieka; omawia kwestie zdrowotne związane z karmieniem piersią; opisuje połów i zasady związane z opieką nad noworodkiem; omawia rolę wsparcia edukacyjnego oraz psychicznego dla osób oczekujących na dziecko, w tym rolę edukacji przedporodowej; omawia sposób organizacji opieki okołoporodowej i prawa kobiet w tym okresie;</p> <p>7) wyjaśnia pojęcia: poronienie, aborcja; wymienia etyczne, prawne, zdrowotne i psychospołeczne uwarunkowania dotyczące przerywania ciąży;</p> <p>8) wyjaśnia, na czym polega norma medyczna, prawna, statystyczna, społeczna, moralna, religijna, partnerska oraz indywidualna; wymienia wyznaczniki partnerskiej normy seksualnej;</p> <p>9) wymienia kryteria świadomej zgody oraz omawia sytuacje, w których powinno się ją stosować w relacjach zarówno seksualnych, jak i np. przyjacielskich, rodzinnych i społecznych;</p> <p>10) omawia formy przemocy seksualnej, w tym molestowania seksualnego, a także mity na ten temat; omawia sposoby reagowania w sytuacji, gdy doświadcza przemocy seksualnej lub gdy ktoś mówi mu o takim doświadczeniu; identyfikuje instytucje i organizacje udzielające pomocy osobom po doświadczeniu przemocy seksualnej; wyszukuje przepisy prawne dotyczące przemocy seksualnej;</p> <p>11) wymienia zagrożenia związane z różnymi aspektami seksualności, m.in.: uwodzenie w sieci (grooming), sexting, szantaż seksualny (sextortion), pornografia, seksualizacja, prostytucja z</p>
--	---	--	---

		fizjoterapię uroginekologiczną, farmację).	udziałem małoletnich, a także wymienia sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom. Wymagania fakultatywne 1) omawia zagadnienie odpowiedzialnego i satysfakcjonującego życia seksualnego oraz wymienia, co wpływa na libido; wymienia formy aktywności seksualnej; opisuje zaburzenia i dysfunkcje seksualne; 2) omawia czynniki wpływające na jakość życia seksualnego 3) omawia kwestie prawne i społeczne związane z przynależnością do grupy osób LGBTQ+; 4) opisuje stereotypy płciowe, w tym odnoszące się do sfery seksualnej, a także omawia ich wpływ na rozwój człowieka i relacje interpersonalne oraz omawia sposoby przeciwdziałania tym stereotypom
--	--	--	--

Ponadto

„Doświadczenia edukacyjne i projekty w ramach edukacji zdrowotnej mogą być realizowane, m.in. w formie:

- 1) zorganizowania międzypokoleniowego pikniku rekreacyjnego;
- 2) wyjścia edukacyjnego do pobliskiego ekologicznego gospodarstwa rolnego i wspólnego przygotowania posiłku z uprawianej tam żywności;
- 3) wizyty w domu seniora i uczestnictwa w zajęciach integracyjnych;
- 4) wizyty w gabinecie lekarskim (np. podstawowej opieki zdrowotnej, stomatologicznym, dermatologicznym), stacji sanitarno-epidemiologicznej lub w formie spotkania z przedstawicielem zawodu związanego ze zdrowiem człowieka;
- 5) zorganizowania szkolnego dnia sportu;
- 6) przygotowania i przeprowadzenia zajęć na temat wybranego zagadnienia zdrowotnego przez uczniów starszych klas dla uczniów młodszych klas;
- 7) zorganizowania klasowej wycieczki rowerowej lub uczestnictwa w programach popularyzujących rower jako środek transportu do szkoły;
- 8) przygotowania postów edukacyjnych na temat wybranego zagadnienia dotyczącego edukacji zdrowotnej przeznaczonych do zamieszczenia na profilu lub stronie internetowej szkoły;
- 9) wizyty w klubie gospodyń wiejskich i udziału we wspólnych aktywnościach;
- 10) wyjścia do sklepu spożywczego, w tym analizowania etykiet wybranych rodzajów produktów spożywczych, a następnie przeprowadzenia dyskusji w klasie na temat świadomych wyborów konsumenckich;
- 11) zorganizowania zajęć dla młodszych uczniów w szkolnej świetlicy lub bibliotece;
- 12) przeprowadzenia przez uczniów ankiety wśród członków ich rodzin i lokalnego środowiska na temat wybranego zagadnienia zdrowotnego, a następnie analizy i prezentacji wyników zebranych przez wszystkich uczniów;
- 13) zorganizowania wystawy plakatów zachęcających do podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- 14) wizyty w lokalnej instytucji zajmującej się wspieraniem ludzi chorych lub działaniami na rzecz zdrowego środowiska;
- 15) wizyty w instytucji organizującej wolontariat promujący zachowania prozdrowotne związane z szeroko pojętym zdrowiem;
- 16) wyjścia edukacyjnego w naturę (np. do pobliskiego lasu, parku miejskiego, parku krajobrazowego, parku narodowego).

W związku z powyższym:

„Realizacja edukacji zdrowotnej powinna być również włączona w strategię i plany rozwoju szkoły oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły we współpracy z rodzicami oraz środowiskiem lokalnym. Interdyscyplinarny charakter edukacji zdrowotnej wymaga współpracy z nauczycielami innych przedmiotów obejmujących treści zbliżone do problematyki edukacji zdrowotnej lub z nią związane (m.in. przyrody, biologii, geografii, wychowania fizycznego, chemii, edukacji dla bezpieczeństwa, etyki), oraz współpracy z psychologiem szkolnym, pedagogiem szkolnym, pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania lub higienistką szkolną²”.

PODSUMOWANIE

- Realizacja celów ogólnych i szczegółowych przedmiotu Edukacja Zdrowotna oparta jest na rzetelnej wiedzy naukowej dotyczącej człowieka w jego wymiarze fizycznym, psychicznym, umysłowym (duchowym) i społecznym. Nauczyciel uczący tego przedmiotu musi odwołać się do wiedzy a nie do własnych doświadczeń oraz ideologii.
- Młodzi ludzie docierając do różnych informacji, nie zawsze potrafią rozróżnić co jest prawdą, a co jest fałszem. W konsekwencji narażeni są na różne treści, które mogą mieć wpływ na ich zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne. Wchodząc w relacje społeczne także narażeni są na różne problemy zdrowotne. Młodzi ludzie często nie potrafią rozróżnić, które zachowanie, które objawy płynące z organizmu są normą, które odchyleniem od normy, a które aberracją. Ten zamęt często prowadzi u młodego człowieka do różnych problemów, które w konsekwencji niszczą jego zdrowie, życie. Rzetelnie prowadzony przedmiot Edukacja Zdrowotna idzie naprzeciw, może pomóc młodemu człowiekowi.
- Człowiek i jego dobro jest w centrum Edukacji Zdrowotnej.

W Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach będą organizowane i prowadzone przeze mnie szkolenia dla nauczycieli nowego przedmiotu:

- kursy doskonalące,
- warsztaty stacjonarne,
- szkolenia on-line,
- sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli edukacji zdrowotnej,
- istnieje możliwość zorganizowania takich „siec” w formie stacjonarnej w miejscu zamieszkania nauczycieli. Miejscem spotkań byłyby Filie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach,
- szkolenia Rad Pedagogicznych.

I na zakończenie pewna metafora używana przez prof. Adolfa Szołtyska na seminariach dla dyrektorów i wizytatorów:

„Szkolę da się porównać do statku pływającego wzdłuż rzeki do celu; kapitan statku ma możliwość zetknięcia się burtą o lewy lub prawy brzeg. Kapitanem w szkole jest dyrektor, który permanentnie godzi interesy rodzin współtworzących naród, zaś z drugiej strony interesy poleceń urzędników państwowych. Niezależnie od nacisków z różnych stron szkołą kieruje dyrektor odpowiedzialny za formowanie zdrowia, umysłów i zachowań kolejnego pokolenia”.

Serdecznie zapraszam do współpracy.

Marianna Kłyk

mk@womkat.edu.pl nr tel. 32 259 98 85 wew: 2

² Z podstawy programowej edukacji zdrowotnej.